



SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 2. jūlijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 97/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” pārejas noteikumu 196. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

“196. Ienākumam no kapitāla pieauguma darījumos ar kapitāla aktīviem, kuri ir uzsākti līdz 2024. gada 31. decembrim, bet nav pabeigti līdz 2024. gada 31. decembrim un par kuriem ir iesniegta deklarācija par ienākumu no kapitāla pieauguma ar informāciju par darījumiem, kas uzsākti, bet nav pabeigti vienā taksācijas gadā, 2025., 2026. un 2027. gadā piemēro nodokļa likmi 20 procentu apmērā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš sniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei. Pieteikumā apstrīdēta likuma normas satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Latvijas Republikas Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējs ir izsniedzis vairākus aizdevumus, par kuriem tiek maksāti arī procentu maksājumi.

Saeima ar 2024. gada 4. decembra likumu “Grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”” grozīja 15. panta piekto daļu un paredzēja, ka ienākumam no kapitāla, tai skaitā no kapitāla pieauguma, piemērojamā nodokļa likme tiek paaugstināta no 20 uz 25,5 procentiem. Tajā pašā laikā ar apstrīdēto normu tika noteikti pārejas noteikumi, kas paredz iespēju piemērot 20 procentu nodokļu likmi 2025., 2026. un 2027. gadā ienākumam no kapitāla pieauguma darījumos ar kapitāla aktīviem, kuri ir uzsākti līdz 2024. gada 31. decembrim, bet nav pabeigti līdz 2024. gada 31. decembrim. Tādējādi ar apstrīdēto normu tika noteikts pārejas periods ienākumam no kapitāla pieauguma ar kapitāla aktīviem. Kas ir kapitāla aktīvi šā likuma izpratnē nosaka likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11.⁹ panta otrā daļa. Savukārt to, kas veido ienākumu no kapitāla, kas nav

kapitāla pieaugums nosaka šā panta vienpadsmitā daļa. Atbilstoši vienpadsmitās daļas 2. punktam kapitāla pieaugumu neveido procentu ienākums. Ņemot vērā, ka pieteikuma iesniedzēja ienākumi no procentu maksājumiem nav uzskatāmi par kapitāla pieaugumu, tad apstrīdētā norma uz viņu neattiecas un viņam no 2025. gada 1. janvāra par saņemtajiem procentu maksājumiem jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis 25,5 procenti.

Tas nozīmē, ka personu grupai, kurai ir ienākumi no kapitāla pieauguma darījumos ar kapitāla aktīviem, ir noteikts pārejas periods, savukārt personu grupai, kurai ir ienākumi no procentu maksājumiem, lai arī aizdevuma līgums ir noslēgts līdz 2024. gada 31. decembrim un nav beidzies, nav noteikts šāds pārejas periods. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka tādējādi apstrīdētā norma pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietverto tiesiskās vienlīdzības principu.

Līdz ar to pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva un formulēta nepārprotami. Pieteikuma iesniedzējs atrodas situācijā, kas ietilpst šīs normas piemērošanas tvērumā, līdz ar to viņam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Šādā gadījumā saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturrtās daļas otro teikumu viņam ir tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža. Konkrētajā gadījumā par pamattiesību aizskāruma rašanās brīdi ir uzskatāms 2024. gada 11. decembris, kad stājās spēkā apstrīdētā norma. Pieteikums iesniegts 2025. gada 2. jūnijā, tādējādi sešu mēnešu iesniegšanas termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts paredz, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka ar apstrīdēto normu pārkāpts Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips. Pārbaudot tiesību normu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām; 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar pienācīgā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (piemēram, *Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 8. punkts*).

Lai noteiktu, vai un kuras personu grupas atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast galveno šo grupu vienojošo pazīmi. Turklāt jāvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas norāda, ka attiecīgās personu grupas neatrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos (sk. *Satversmes tiesas 2024. gada 20. novembra sprieduma lietā Nr. 2023-43-03 11.1. punktu*).

Pieteikumā aprakstīti faktiskie apstākļi un argumentēts, ka vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos atrodas nodokļu maksātāji, kuri gūst ienākumu no kapitāla pieauguma darījumos ar kapitāla aktīviem un nodokļu maksātāji, kuri gūst ienākumu no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums. Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis vairākus šo personu grupu vienojošos elementus, tomēr šo personu grupu raksturojošā pazīme iespējams ir arī darījumu, ko tās veic, raksturs. Pieteikumā nav ietverti juridiski argumenti un secinājumi par darījumu raksturu

un atšķirībām starp kapitāla aktīvu darījumiem, kas veido kapitāla pieaugumu, un darījumiem ar kapitālu, kuri neveido kapitāla pieaugumu. Šīs atšķirības varētu norādīt uz to, vai nepastāv kāda būtiska pazīme, kas nošķir iepriekš minētās personu grupas un norāda, ka tās neatrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 97/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede